Tome II
Roeung - Preáh Mohosoth.
R. le 12-12-5

រឿងព្រះមហោសថ

RÉGIE DU DÉPÔT LÉGAL
INDOCHINE FRANÇAISE
h-4
D-82

ARCHIVES NATIONALES
REGIE DU DEPOT LEGAL

ARCHIVES NATIONALES
COTE 13.61.593

ពេលមួយទៀតព្រះរាជាទ្រង់ឲ្យអាមាត្យយកពស់ញី ១, ឈ្មោល ១, ឲ្យយកទៅឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនិងមហាជនទាំងពួងថា: មានព្រះបន្ទូលត្រាស់ថា: ឲ្យយើងនាំពស់ទាំងពីរមកឲ្យអ្នក ទាយតើពស់ណាញី, ពស់ណាឈ្មោល, សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនិងអ្នកស្រុកស្តាប់ហើយ ក៏សួរទៅ

ព្រះមហោសថៈទៀត មហោសថឃើញពស់នោះហើយ ទ្រង់ស្គាល់មួយរំពេច ដោយហេតុថា: ពស់ឈ្មោលនោះ ក៏មានកន្ទុយធំ ក្បាលធំ សមទំនងក្នែក ហើយមានខ្ទតកនោះធំវិញ ឯពស់ញីនោះសោតមានកន្ទុយនោះតូចស្តួច មានខ្ទតកនោះវែងក្នែកតូច ខ្ទតកនោះគេបមិនកើតធំវិញទេ ហេតុនោះទើបព្រះពោធិសត្វដឹង ទើបប្រាប់ទៅអ្នកផងថា: ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ នេះពស់ញី នេះពស់ឈ្មោល ហើយនិយាយសារសព្វដូចបាននិយាយមកខាងលើនេះស្រាប់ ៗ ទើបពួកសេនាទៅទូលព្រះរាជាធិរាជតាមដំណើរ ព្រះរាជាស្តាប់ហើយមានព្រះទ័យសោមនស្សជាខ្លាំង ទើបប្រាប់ទៅអាចារ្យសេនកទៀត អាចារ្យសេនកនៅតែមិនទាន់ឲ្យយកមកដូចមុនទៀត ។

សម័យថ្ងៃមួយព្រះមហាក្សត្រាធិរាជ និងអាចារ្យទាំង ៤ ក្រៅពីអាមាត្យម្នាក់នាំពតិមានទៅកាន់កន្លែងសិរីវឌ្ឍ មួយអន្ទើជាមួយនឹងមហាជនទាំងឡាយ ជាផ្សិតមានព្រះបន្ទូលដំពិសេសត្រាស់បង្គាប់មកកាន់អ្នកឲ្យរកគោផុះស្នែងត្រង់ជើង មានបួដុះលើក្បាលស្រែកពេទ្ធក្នុងមួយពក្រីបដងឲ្យបាន បើរកគោដូច្នោះបានហើយឲ្យនាំទៅថ្វាយ នោះក៏តតទោសថាបើរកពុំបានទេនឹងត្រូវមានទោស ៗ សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីជាមួយនឹងអស់មហាជនទាំងឡាយពិចារណាមិនយល់សេចក្តីប្រស្នានោះឡើយ ក៏មកសួរព្រះមហោសថអ្នកប្រាជ្ញ ៗ ព្រះអង្គអាចពិចារណាប្រស្នានោះ ដោយប្រាជ្ញាទិព្វយល់មួយរំពេច ក៏ពោធិសត្វនិយាយប្រាប់ទៅថា: អ្នកទាំងឡាយចូរជ្រើស

រើសគមាន់មួយ ផ្សិតមាន់ខ្នាយនូវជើងលោកហៅថាស្នែង , មានសិរ នៅលើលោកហៅថាបួ, វាតែងរងាវមួយយប់បីដងលោកហៅថាពេទ៍១ យប់បីដងវិញ, ពួកមហាជនឮដូច្នោះហើយក៏រកមាន់នាំទៅថ្វាយព្រះមហាក្សត្រិយ៍ស្តេចក៏មានព្រះរាជហឫទ័យ ត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែង ។

មានរឿងមួយទៀតថា, ព្រះរាជាទ្រង់បង្គាប់ឲ្យសិរីវឌ្ឍស្រេដ្ឋី យកកែវវិលដូចគូថខ្ចៅ ដែលមានគេជោតខ្សែពីបុរាណ តែដាច់អស់ ទៅឲ្យបញ្ចូលខ្សែថ្មីទៀត បើបញ្ចូលមិនបានព្រះអង្គនឹងដាក់ទណ្ឌកម្ម ជាទម្ងន់ ឯសិរីវឌ្ឍស្រេដ្ឋី នឹងមនុស្សទាំងអស់ មិនអាចហ្នឹងបញ្ចូល ខ្សែក្នុងកែវនោះបានឡើយ ក៏បបួលគ្នាទៅកាន់សំណាក់ព្រះពោធិសត្វ ជំរាបតាមដំណើរបត្វគ្រប់ ព្រះអង្គក៏ពិចារណាដឹងមួយរំពេច ទើបប្រាប់ទៅថា: ប្អូនកុំព្រួយបារម្ភឡើយ ខ្ញុំនឹងបញ្ចូលខ្សែក្នុងកែវនេះឲ្យបាន ដោយងាយ ព្រះអង្គឲ្យយកទឹកឃ្មុំមកលាបត្រង់រន្ធកែវនោះទាំងសងខាង ហើយឲ្យវេញសូត្រថ្មីល្អ លាបទឹកឃ្មុំត្រង់ចុងសូត្រនោះ ហើយឲ្យបញ្ចូល ត្រង់រន្ធប្រហោងកែវនោះបន្តិច ទើបយកទៅដាក់ត្រង់រន្ធស្រមោច ។ ឯស្រមោចទាំងឡាយ ដល់ធុំក្លិនទឹកឃ្មុំក៏វាចេញមកពីរន្ធពាំនាំខ្សែសូត្រនោះ ទាញចូលទៅក្នុងរន្ធ លេចចុងខ្សែឯខាងម្ខាងវិញ ព្រះមហោសថ ធ្វើដូច្នោះហើយព្រះអង្គយកកែវនោះមកឲ្យយកទៅថ្វាយព្រះរាជា ៗ ទ្រង់ជ្រាបថា: ព្រះមហោសថជាអ្នកប្រាជ្ញអាចបញ្ចូលខ្សែក្នុងកែវបានដូច្នេះហើយ ក៏មានព្រះរាជហឫទ័យរីករាយជាពន់ពេក។

សម័យមួយជាខាន់ក្រោយមកទៀត ព្រះរាជាឲ្យយកគោឈ្មោល ឲ្យស៊ីសណ្តែកនោះច្រើន ធ្វើឲ្យគោនោះហើមពោះធំក្រៃ ឲ្យសកស្តែនឲ្យខ្វី យករមៀតដុតខ្លួនគោនោះឲ្យមានសម្បុរលឿងល្អ រួចឲ្យយកទៅឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី ព្រមទាំងអ្នកស្រុក ប្រាប់ថា: ព្រះរាជាឲ្យយកគោនេះមក ដ្បិតគោនេះចាស់ផ្ទៃកើតកូនមិនរួចរាប់៧ថ្ងៃហើយ ចូររក

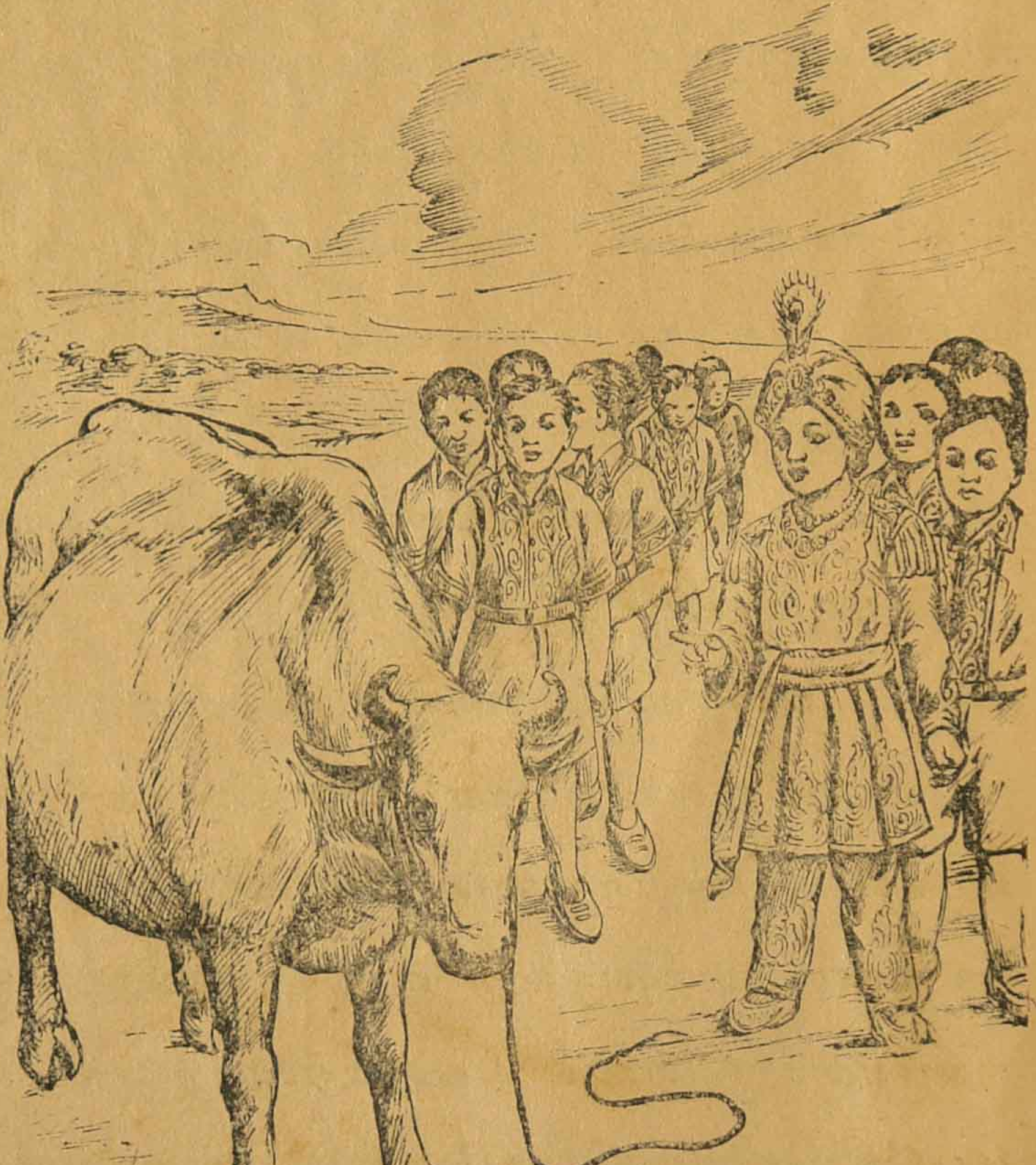

ឆ្មបមើលគោនោះ បើរកមិនបាន ទ្រង់នឹងដាក់ទោសជាទម្ងន់ ឯសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី និងអ្នកស្រុកគិតពិចារណា រកពុំឃើញ ក៏ទៅដំរាបដល់ព្រះមហោសថ ព្រះអង្គក៏ពិចារណាដូច្នេះថា: មានតែគិតតបប្រស្នាទៅវិញ ទើបព្រះអង្គឲ្យទៅហៅមនុស្សម្នាក់ដែលមានសំដីថ្វីមាត់ អាចនិយាយការបានមក ព្រះអង្គក៏ប្រាប់ថា: អ្នកឯងចូរទៅកាន់ព្រះរាជនិវេសន៍ កាលបើជិតដល់ អ្នកឯងរំសាយសក់ចុះលើស្មា យកដៃគក់ទ្រូងស្រែកទ្រហោយំ បើអ្នកណាសួរកុំស្ដី បើព្រះរាជាសួរសឹមអ្នកឯងលើកដៃក្រាបថ្វាយបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសមតិទេព ឪពុកខ្ញុំព្រះអង្គ មានគភ៌ចំណាស់ល្មមនឹងប្រសូតកូនហើយ ឥឡូវប្រសូតពុំរួចរាល់៣ថ្ងៃ ឥតឆ្មបណាមើលបានឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមានតែព្រះអង្គជាទីពឹងពុំខាន ឥឡូវនេះសូមព្រះអង្គជួយយកកូនអំពីផ្ទៃឪពុកខ្ញុំផង ព្រះរាជាមុខជាមានព្រះរាជឱង្ការថា: អានេះឆ្កួតទេឬ អញមិនដែលឮប្រុសណាមានកូនដូចពាក្យប្រៃស្ដីនេះឡើយ បើដូច្នេះឯងក្រាបទូលវិញថា: បពិត្រព្រះនរបតី បើប្រុសមិនដែលមានប្រសូតកូនដូច្នោះ តើហេតុអ្វី? ក៏ព្រះអង្គឲ្យយកគោឈ្មោលទៅឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី និងអ្នកស្រុក ឲ្យធ្វើគោនោះឲ្យប្រសូតកូន? បើឪពុកខ្ញុំព្រះអង្គមិនដែលមានប្រសូតកូន គោឈ្មោលក៏មិនដែលមានប្រសូតកូនដែរ ។ បុរសនោះស្ដាប់ព្រះមហោសថ ផ្ដាំសព្វគ្រប់ហើយ ក៏ទៅ

ឆ្លើយប្រស្នាដូចព្រះមហោសថផ្តាំនោះឯង, ព្រះរាជាឮហើយសួរថា: អ្នកណាណាចរិះតបប្រស្នាមកដូច្នេះ? បុរសនោះក្រាបទូលថា: ព្រះមហោសថ អ្នកប្រាជ្ញ ព្រះរាជាក៏មានព្រះរាជហឫទ័យត្រេកអរក្រៃពេក ។

ដល់សម័យខាងក្រោយមក ព្រះរាជាបង់ល្បងមហោសថទៀត ក៏ប្រើរាជអាមាត្យឲ្យទៅប្រាប់សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនឹងអ្នកស្រុកទាំងអស់ថា ព្រះរាជាឲ្យដណ្តាំបាយ តែហាមមិនឲ្យយករបស់ ៨ មុខគឺ: អង្ករ ១, ឆ្នាំង ១, ទឹក ១, ឧស ១, បង្គ្រាន ១, ភ្លើង ១, មិនឲ្យស្រីដណ្តាំ ១, មិនឲ្យប្រុសដណ្តាំ ១, បើបានបាយហើយ កុំឲ្យដើរតាមផ្លូវ ស្រាប់តែបានបាយថ្វាយព្រះអង្គតែម្តង បើធ្វើដូច្នេះ ទើបរួចទោស បើមិនធ្វើដូចព្រះបន្ទូលនេះទេ ព្រះអង្គនឹងដាក់ទណ្ឌកម្មជាទម្ងន់ ។ ឯសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនឹងអ្នកស្រុកទាំងអស់ ក៏គិតរកប្រស្នានេះពុំឃើញឡើយ ទើបនាំគ្នាទៅជំរាបដល់ព្រះមហោសថ ព្រះអង្គក៏ពិចារណាដំណឹងមួយរំពេចទើបប្រាប់ថា: អ្នកទាំងឡាយកុំភ័យអ្វី ប្រស្នានេះងាយទេតើ! ដែលស្តេចមិនឲ្យយកអង្ករនោះគឺ: ឲ្យយកស្រូវស្រងែវិញ, ដែលមិនឲ្យយកទឹកនោះ គឺឲ្យយកសន្សើមវិញ, ដែលមិនឲ្យយកឆ្នាំង គឺយកខ្ទះវិញ, ដែលមិនឲ្យយកបង្គ្រានគឺឲ្យយកឈើបោះធ្វើជាពាវិញ ។ ដែលមិនឲ្យយកភ្លើងគឺឲ្យរៀរភ្លើងប្រក្រតី ឲ្យយកឫស្សីមកពួតយកភ្លើងជាថ្មីវិញ, ដែលមិនឲ្យយកឧសគឺឲ្យយកស្លឹកពេលីមកដុតវិញ, ដែលមិនឲ្យប្រុសឬស្រីដណ្តាំនោះ

គឺឲ្យមនុស្សខ្នៀយដណ្ដាំវិញ ,   ដែលមិនឲ្យដើរតាមផ្លូវ   គឺឲ្យដើរកាត់តម្រាយដើងដើរ ! សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនឹងមនុស្សទាំងអស់ ក៏ខ្វល់ខ្វាយធ្វើតាមបង្គាប់ រួចហើយក៏យកទៅថ្វាយព្រះរាជា ។ ឃើញដូច្នោះហើយក៏សួរថា: អ្នកណា អាចកាត់ប្រស្នានេះ អ្នកបម្រើក្រាបទូលថា: . ព្រះមហោសថ ព្រះរាជាក៏មានព្រះទ័យសោមនស្សជាពន់ពេក ។

មានសម័យក្រោយមក ព្រះរាជាល្បងព្រះមហោសថទៀតទ្រង់ក៏ប្រើរាជអាមាត្យ ឲ្យនាំដំណឹងទៅប្រាប់សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនោះថា: . ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតបង្គាប់ថាឲ្យសេដ្ឋីនឹងអ្នកស្រុកទាំងអស់វេញ ពួខ្សាច់ថ្មីដើម្បីយកទៅផ្លាស់ពួចាស់ដែលកណ្ដុរកាត់ បើមិនធ្វើដូចព្រះអង្គបង្គាប់ នឹងត្រូវទោសជាទម្ងន់ ។ សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី នឹងពួកមហាជនរកប្រស្នានេះមិនឃើញក៏នាំគ្នាជំរាបដល់ព្រះមហោសថ, ព្រះអង្គរិះគិតដោយប្រាជ្ញាថា មានតែតបប្រស្នាទៅវិញ ទើបបានទើបប្រាប់ថា: អ្នកទាំងអស់កុំភ័យ ចូររកមនុស្សដែលមានសំដីថ្វីមាត់ បាន ៣-៤ នាក់ លុះបានហើយទ្រង់បង្គាប់ថា អ្នកទាំងឡាយចូរទៅក្រាបទូលព្រះរាជាថា: បពិត្រព្រះឧបតិសិរីវឌ្ឍ-សេដ្ឋី ទំងអ្នកស្រុកទាំងអស់ មិនដឹងវិញពួខ្សាច់ប៉ុនណាធំតូចឡើយ ហេតុនេះសូមព្រះអង្គ ឲ្យពួខ្សាច់ចាស់ដែលសល់ពីកណ្ដុរកាត់ ទោះតិចក្ដីច្រើនក្ដីយើងខ្ញុំនឹងយកទៅធ្វើជាក្បួន វេញឲ្យដូចពួចាស់នោះបើព្រះមហាក្សត្រមានព្រះបន្ទូលថា ប្រែស្ដង់អើយពួខ្សាច់មិនដែលមានទេ , អ្នកទាំង

អស់គ្នាត្រូវទូលទៀតថា បើព្ទូក្បួចអំពីបូរាណមិនមានដូច្នោះ តើហេតុអ្វីក៏ព្រះអង្គ ឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី នឹងអ្នកស្រុកវេញព្ទួក្បួចដូច្នេះ បុរសទាំងនោះស្តាប់ហើយ ក៏នាំព្រះមហោសថទៅទូលព្រះរាជាតាមបង្គាប់, ព្រះរាជាសួរថា អ្នកណាអាចចេះប្រស្នាតបមកដូច្នេះ បុរសទាំងនោះក្រាបថា គឺព្រះមហោសថ ជាបុត្ររបស់សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី ប្រើខ្ញុំទាំងអស់ឲ្យនាំប្រស្នាមកក្រាបទូល ព្រះរាជាក៏មានព្រះទ័យរីករាយជាតេយ្យភាព ។

ដល់សម័យក្រោយមកទៀត ព្រះរាជាប្រើរាជអាមាត្យម្នាក់ទៅប្រាប់សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីថា: ព្រះរាជាមានបំណងនឹងស្រង់ទឹកស្រះ ដ្បិតទ្រង់ជ្រាបថា: មហោសថកូនអ្នកបានជីកស្រះធំ មានទឹកថ្លានឹងផ្កាឈូករង្គាលព្រោលផ្អើរីកស្គុះស្គាយ ហេតុនេះទ្រង់ឲ្យអ្នកលើកស្រះនោះឲ្យបានទាំងទឹកទាំងឈូក ឆាប់ប្រញាប់ទៅថ្វាយ បើអ្នកធ្វើមិនបានតាមបង្គាប់នឹងមានទោសជាទម្ងន់ ៗ សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី គិតមិនឃើញទៅសួរព្រះពោធិសត្វ ៗ ឮហើយក៏ត្រិះរិះថា: មានតែតបប្រស្នាទៅវិញទើបបាន ព្រះអង្គឲ្យកេមនុស្សមានសំដីប៉ុមាត់ប្រើនគ្នាមកដល់ ទ្រង់បង្គាប់ថា: ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ ចូរគ្នាយើងទៅលេងទឹកឲ្យមានភ្នែកក្រហម ឲ្យមានសក់ទទឹក មានខ្លួនប្រឡាក់ផុក មានដៃកាន់ព្រ័តបួរ ដំបងប្រទង់អង្រ្ក័ រត់ទៅកាន់ព្រះរាជវាំង ដល់ហើយបង្គំទូលថា: បពិត្រព្រះគុម្មិន្ទ្រ ព្រះអង្គប្រើរាជអាមាត្យទៅ ឲ្យសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនាំស្រះមកថ្វាយព្រះអង្គនោះ យើង

ខ្ញុំក៏បានយកព្រត់ទឹងតួចង់ក្រៀកទាញមក ស្រះនោះធ្លាប់នៅព្រៃមិនដែលស្គាល់មនុស្សម្នាមហាជន ទឹងរទេះសេះដែរទេ លុះមកឃើញស្រាប់តែភ្ញាក់ផ្អើលភ័យបំរះទៅមក ៗ ដាច់ព្រ័តតួខ្ទួបខ្ទីអស់ ស្ទុះរត់រួចទៅវិញ ឥឡូវនេះយើងខ្ញុំមកសុំស្រះញីមួយអំពីបុរាណ ដែលធ្លាប់ផ្ចុកមិនខ្លាចមនុស្ស យកទៅធ្វើជាធ្នាក់ យើងខ្ញុំទឹងនាំស្រះនោះជាមួយទឹងស្រះញីមកថ្វាយព្រះអង្គ បើព្រះរាជាមានឱង្ការថា: អញមិនដែលឮស្រះមានញីឈ្មោល ហើយយកស្រះញីទៅភក់យ៉ស្រះឈ្មោលដូចសំដីប្រៃស្តែងនេះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវក្រាបទូលថា: បើព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថាមិនដែលមានដូច្នេះ ហេតុអ្វីក៏ព្រះអង្គប្រើសិរីវឌ្ឍស្រេដ្ឋឲ្យនាំស្រះមកថ្វាយព្រះអង្គ បើទ្រង់ឲ្យនាំស្រះញីទៅបាន ៗ ទើបនាំស្រះឈ្មោលមកថ្វាយព្រះអង្គបាន ៗ ពួកមហាជនក៏ធ្វើតាមបង្គាប់ ហើយទៅឆ្លើយប្រស្នាតបទឹងព្រះរាជាតាមព្រះមហោសថ ព្រះរាជាឮហើយក៏សួរថា: អ្នកណាអាចដោះស្រាយប្រស្នានេះតបមក មហាជនក្រាបថាព្រះមហោសថប្រើយើងខ្ញុំមកដោះប្រស្នាព្រះអង្គ ព្រះរាជាក៏មានព្រះទ័យត្រេកអរក្រៃលែង ៗ

ក្នុងសម័យក្រោយមកទៀត ព្រះរាជាប្រើរាជអាមាត្យទៅប្រាប់សិរីវឌ្ឍស្រេដ្ឋថា: ព្រះរាជាមានបំណងទឹងប្រពាឧទ្យាន ឯឧទ្យានព្រះអង្គ មានឈើចាស់ជ្រុះស្លឹកធ្លាក់ចុះអស់ហើយ ហេតុនេះឲ្យអ្នកនាំឧទ្យានថ្មីឲ្យមានឈើធំ ៗ ទឹងផ្ការីកស្គុះស្គាយនាំទៅថ្វាយ បើមិនធ្វើ

តាមបញ្ញាប់នឹងត្រូវមានទោសជាទម្ងន់ ៗ សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីនឹងអ្នកស្រុកទាំងអស់ ក៏ទៅដំកបព្រះមហោសថ ៗ ទូលពីការណ៍ប្រស្នានេះថា: មានតែអញគិតធ្វើប្រស្នាតបទៅវិញទើបបាន ហើយព្រះអង្គប្រើមហាជនទៅដោះប្រស្នានឹងព្រះរាជា ដូចជាប្រស្នាកង្វៀងដែលព្រះរាជាឲ្យនាំស្រះ ៗ មហាជនក្រាបសេចក្ដីសព្វគ្រប់ ក៏មានព្រះរាជហទ័យរីករាយយ៉ាងក្រៃលែង ៗ ព្រះរាជាក៏ទ្រង់សួរអាចារ្យសេនកថា: អើ ! លោកអាចារ្យបើដូច្នេះ តើយើងសមគួរនឹងទៅនាំមហោសថនោះមកទុកជាអ្នកប្រាជ្ញ ឬដូចម្ដេច ? អាចារ្យសេនកក៏ទូលថា: មិនទាន់ល្មមទេ, ព្រោះគិតថាតែមហោសថមកខ្លួននឹងបានលាភ ព្រះរាជាឮដូច្នោះ ក៏ទ្រង់ព្រះចិន្ដាថា: មហោសថជាអ្នកប្រាជ្ញ អាចដោះប្រស្នាគ្មានទោសទាក់ហាក់ដូចជាក្មេងមិនមែនអាយុ ៧ ឆ្នាំ ៗ អាចារ្យសេនក មិនឲ្យអញទៅយកមហោសថមកទុកជាអ្នកប្រាជ្ញក្នុងទីនេះ តើព្រោះហេតុអ្វី? បើដូច្នេះអញកុំតាមពាក្យអាចារ្យនេះឡើយ ទ្រង់ព្រះចិន្ដាដូច្នោះហើយ ក៏ស្ដេចឲ្យប្រដាប់ប្រដាព្រះទីនាំង រួចក៏ទ្រង់យាត្រាចេញទៅជាមួយនឹងអាមាត្យសព្វមុខមន្ត្រីសេនាបតីជាដើម ហែហមចេញទៅ ប៉ុន្តែពេលនោះសេះមង្គលដែលស្ដេចគង់ជាន់ផុងជើងក្នុងក្រហែងដីគ្រេប ស្ដេចក៏ខានយាងទៅ ហើយវិលមកកាន់ព្រះរាជវាំងវិញ ៗ អាចារ្យទាំង ៤ ដឹងហេតុដូច្នោះក៏ឡើងទៅទូលថា: បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំព្រះអង្គ ឮថាព្រះអង្គយាត្រាទៅយកមហោសថមែនឬ ? ព្រះរាជាមានព្រះឱង្ការថា

មែន ៗ អាចារ្យទាំង ៤ ក្រាបទូលទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គ! ហេតុអ្វីព្រះអង្គផ្ដើមកើតឥតប្រយោជន៍ដូច្នេះ យើងខ្ញុំបានទូលថាឈប់សិនមិនទាន់ជាអ្វីទេ ឥឡូវនេះ ជើងសេះមង្គលបាក់កើតជាសុខព្រះដំណើរ ៗ ថ្ងៃក្រោយទៀត ព្រះបាទវិទេហរាជ សួរអាចារ្យទាំ ៤ ដូចមុនទៀត អាចារ្យទាំង ៤ ក៏ក្រាបទូលថា សូមព្រះអង្គកុំស្ដេចយាងទៅឡើយ សូមប្រើរាជទូតទៅប្រាប់មហោសថថា យើងចេញមកកាន់សំណាក់ចៅឯង ឥឡូវជើងសេះមង្គលយើងបាក់ ចូរសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី នឹងទៅមហោសថរកសេះមង្គលសងវិញ ៗ ទើបទ្រង់ប្រើអាមាត្យឲ្យទៅជំរាបសេដ្ឋី សេដ្ឋីបានដឹងហើយ ក៏រៀបចំដំណើរមានយានជំនិះនិងបរិវារចូលទៅគាល់ព្រះរាជា, សិរីវឌ្ឍសេដ្ឋីចូលទៅដល់មុន ឯព្រះមហោសថកុមារ ក៏បង្គាប់ឲ្យបរិវារចាប់មេលាកណ្ដៀតដើរតាមក្រោយ, លុះទៅដល់ព្រះបរមរាជវាំង សេដ្ឋីឃើញហើយក៏ក្រោកចេញទៅ ព្រះមហោសថកុមារក៏អង្គុយត្រង់កន្លែងនោះ ៗ ចំណែកអាចារ្យទាំង ៤ នាក់ឃើញដូច្នោះ ក៏សើចក្អាក ៗ ថាមើល ៗ អ្នកប្រាជ្ញ ៗ ពេលនោះព្រះរាជាទ្រង់ស្រពោនព្រះភ័ក្ត្រខ្លាំង ប៉ុន្តែព្រះមហោសថក្រាបទូលថា: សូមទ្រង់មេត្តាប្រោះមេលានេះជាមេសេះអស្សតរមិនបានឬ? ព្រះរាជាត្រាស់ថា: បានដែរចៅអ្នកប្រាជ្ញ ប៉ុន្តែថោកជាងសេះអស្សតរណាទៅ ៗ បពិត្រព្រះសមតិទេព ឪពុកនឹងកូនណាប្រសើរជាងណា? បើឪពុកប្រសើរជាង លាមេនេះនឹងថ្លៃជាងសេះអស្សតរ ៗ ព្រោះលានេះជាឪពុកសេះ

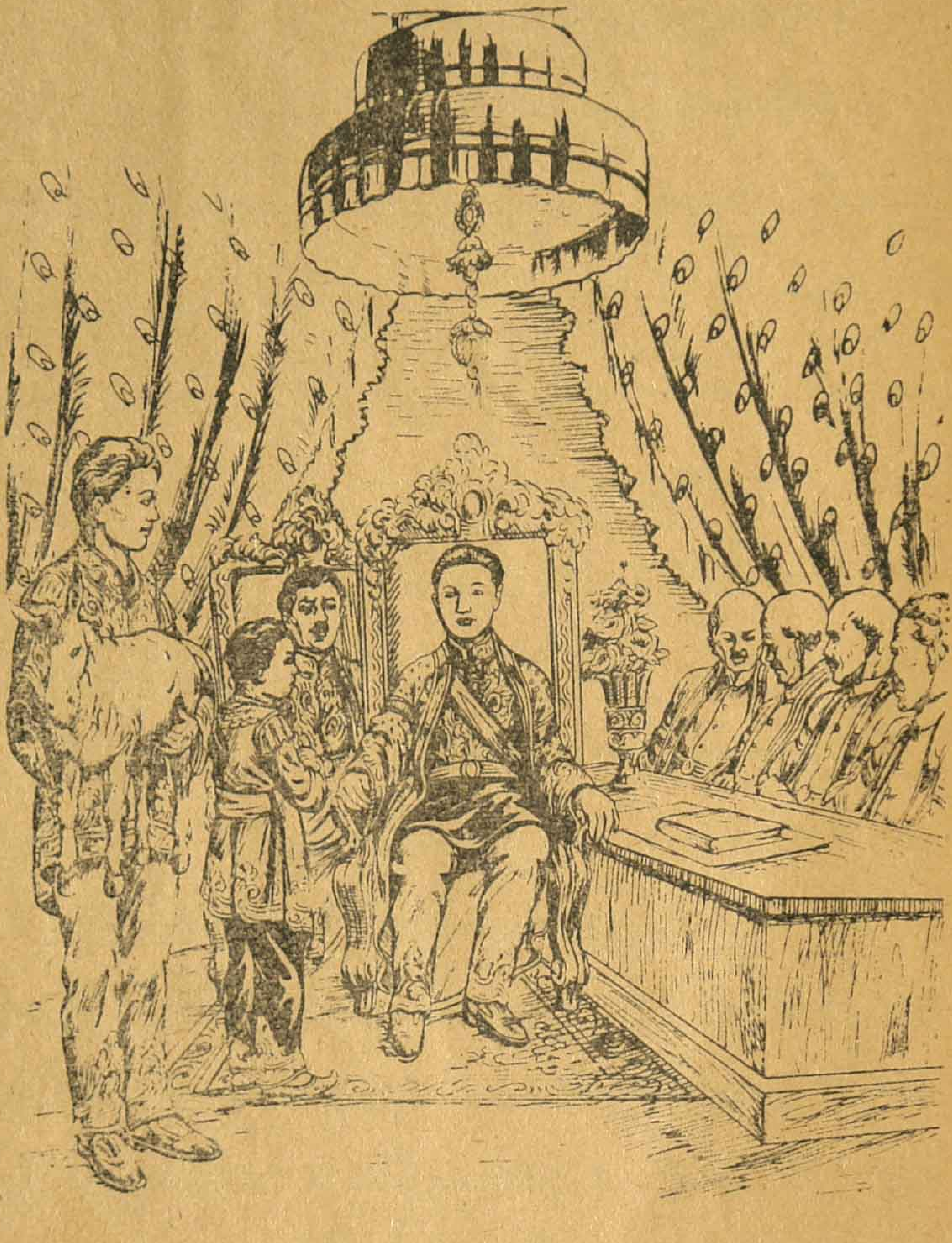

អស្សតរ ប៉ុន្តែមិនមានដំរៀលជាជាតិសេះអស្សតរឡើយ ៗ បពិត្រព្រះសម្-

តិទេព បើឪពុកប្រសើរជាតិកូនសូមព្រះអង្គយកឪពុកខ្ញុំព្រះអង្គចុះ បើកូន

ប្រសើរជាតិសូមព្រះអង្គយកខ្ញុំព្រះអង្គជាសំណាងក៏បាន ៗ ព្រះរាជា

ស្តាប់ចំឡើយពោធិសត្វដូច្នោះក៏មានព្រះទ័យរីករាយក្រៃពេក ទ្រង់ចាប់

កន្ទុំមាសមានក្លិនក្រអូបដោយគន្ធពិដោរមកចាក់លើដៃសិរីវឌ្ឍសេដ្ឋី ប្រទានស្រុកប៉ាប៊ីនគ្រាមទាំងអស់ ព្រមទាំងទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ហើយតាំងមហោសថកុមារជាព្រះរាជបុត្របុញ្ញធរបស់ព្រះអង្គ ។ សេដ្ឋីក៏ទទួលព្រម ហើយថ្វាយបង្គំលាចេញទៅផ្ទះវិញ ។ ចំណែកពួកមហាជនក៏ឲ្យពរសព្ទសាធុការគ្រប់ៗ គ្នាថាប្រស្នានេះ អ្នកប្រាជ្ញឆ្លើយពិរោះក្រៃពេក ។

ឯព្រះពោធិសត្វឆ្លើយនេះ មិនមែនមើលងាយឥតដឹងគុណមាតាបិតានោះទេ គ្រាន់តែឆ្លើយឲ្យរួចបំណុលសងសេះអស្សតរដែលព្រះរាជាឲ្យសងប៉ុណ្ណោះ ។

ឯអាចារ្យទាំង ៤ ក៏អាប់មុខថោកទាបតាំងពីពេលនោះរៀងមក ។ ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្នាលកូន, ឯងរក្សាបិតាដោយកិច្ចខាងក្នុង ឬខាងក្រៅស្រួល ? ក្រាបទូលថា សូមបំរើដោយកិច្ចការខាងក្រៅចុះ ព្រោះមានបរិវារច្រើនណាស់ ។ ព្រះរាជាក៏ទ្រង់ព្រះរាជទានផ្ទះមួយដល់មហោសថឲ្យនៅជានិច្ចតទៅ ។

ថ្ងៃមួយព្រះរាជាចង់ល្បងប្រាជ្ញាឲ្យច្បាស់ទីងព្រះនេត្រ ទ្រង់ប្រើអាមាត្យឲ្យយកកែវមណីរ័តន៍ទៅ លាក់ក្នុងសំបុកក្អែកលើដើមត្នោតមួយដើមក្បែរមាត់ស្រះ មិនឲ្យបុរសដទៃណាមួយដឹងសោះឡើយ កែវមណីរ័តន៍ក៏ឆ្លុះស្រមោលទៅក្នុងទឹកស្រះ ។ ពួកមហាជនបានឃើញហើយ ក៏នាំគ្នាក្រាបទូលដល់មហាក្សត្រ ព្រះអង្គក៏ឲ្យអាចារ្យទាំង៤នាក់

ទៅរក ៗ អាចារ្យទាំង ៦ ក៏ប្រមូលមនុស្សឲ្យរង្ហូរទឹកក្នុងស្រះនោះចេញ ដល់អស់ទឹកក៏រកមិនឃើញ; ដល់បង្ហូរចូលមកវិញក៏ឃើញស្រមោលនៅក្នុងទឹកទៀត ; អាចារ្យទាំង ៤ ឲ្យមនុស្សយកប្រលុំមកពាំងមុខទឹក ហើយបង្ហូរចេញម្ដងទៀត ដល់បង្ហូរអស់ រកមិនឃើញទៀត ៗ ព្រះរាជាត្រាស់សួរទៅព្រះមហោសថ ៗ ក្រាបទូលថា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងរកកែវមណីរ័ត្ននេះឲ្យឃើញដោយងាយ ៗ ទើបមហោសថឲ្យយកភាជន៍មាសមកដាក់ទឹកឲ្យពេញ ហើយយកទៅដាក់ត្រង់មាត់ស្រះនោះ ដើម្បីឲ្យឃើញជាក់ស្ដែងដល់ព្រះរាជា ដល់ដាក់ទៅ ស្រមោលកែវមណីរ័ត្នក៏ចុះមកក្នុងភាជន៍មាសនោះដែរ ទើបទ្រង់ក្រាបទូលព្រះរាជាថា: បពិត្រព្រះអង្គ កែវមណីរ័ត្ននេះមិនមែននៅក្នុងស្រះនេះទេ បើដូច្នេះតើនៅឯណា? កែវមណីរ័ត្ននេះ នៅទីសំបុកក្អែកលើដើមត្នោតឯណោះ ទើបប្រើអាមាត្យឲ្យយកកែវមណីរ័ត្ននោះមកថ្វាយក្សាម ៗ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះទ័យរីករាយ ទើបប្រទានកែវមណីមួយត្រណាតដល់ព្រះមហោសថព្រមទាំងបរិវារមួយពាន់នាក់ ៗ បំណែកអាចារ្យទាំង ៤ នាក់រឹងរឹតតែអាប់មុខថោកទាបរៀងរៀបដរាបមក ៗ

ព្រះបាទវិទេហរាជ នឹងមហាជនបូជាប្រាជ្ញាព្រះមហោសថ ដោយប្រស្នាទាំង ១៩ ប្រការដូចរៀបរាប់មកដូច្នេះ ព្រះមហោសថពោធិសត្វក៏បានដោះស្រាយជ្រះស្រឡះ គួរជាទីជ្រះថ្លារបស់ព្រះបាទវិទេហរាជពន់ពេក ព្រះអង្គក៏លើកដំកើងថាជាព្រះរាជឱរសយ៉ាងឯក ៗ

អបើកទិរិសំ ក្នុងថ្ងៃមួយជាខាងក្រោយមកទៀត ព្រះរាជាទ្រង់យាងទៅក្រសាលឧទ្យាន ពេលនោះ មានសត្វបក្សីមួយ ចុះពីដើមឈើ ធ្វើក្បាលងក់ងើប ៗ ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា: បក្សីនេះ វាធ្វើអ្វី? ព្រះមហោសថបរមពោធិសត្វក្រាបទូលថា បក្សីនេះ វាគោរពព្រះអង្គ: ព្រះរាជាក៏មានព្រះហឫទ័យរីករាយនឹងបក្សីនោះ ទ្រង់បង្គាប់ឲ្យអាមាត្យ ទិញសាច់ឲ្យបក្សីនោះស៊ីតែរាល់ៗ ថ្ងៃ ដល់ថ្ងៃសីលអាមាត្យរកទិញ សាច់មិនបានក៏យកមាសមួយថ្លៃស្មើនឹងសាច់ ទៅបំពាក់នៅកបក្សីៗ បានមាសពាក់ហើយក៏គិតថា អញក៏មានមាសពាក់ ព្រះរាជាក៏មានមាស ពាក់ដូចគ្នា អញគោរពស្ដេចធ្វើអ្វីទៀត ៗ ដល់សម័យខាងក្រោយ ព្រះរាជាស្ដេចយាងទៅដល់ទីនោះ បក្សីកើតមានះក្រអឺត មិនគោរពដូចមុនៗទៀយ ៗ ព្រះអង្គនឹកឆ្ងល់ក៏ទ្រង់សួរព្រះមហោសថកុមារៗក្រាបទូលថា: សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស វាមើលងាយព្រះអង្គ ពីព្រោះអាមាត្យបានបំពាក់មាសឲ្យវា ៗ ស្ដេចទ្រង់ខ្ញាល់នឹងបក្សីនោះ ទ្រង់បង្គាប់ឲ្យអាមាត្យ បណ្ដេញចេញពីទីនោះទៅ បក្សីក៏ដល់នូវសេចក្ដីវិនាសណាកណោយ ដំកើងមានះ វង្គឹងប៉ុណ្ណោះឯង ៗ

អបរភាគេ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយមកទៀត មានមាណពម្នាក់ឈ្មោះ “ បណ្ឌិតមាណព ,, បានចូលទៅរៀនវិជ្ជានឹងអាចារ្យទិសាបាមោក្ខ ខំផ្ចិតផ្ចង់បំរើអាចារ្យដោយកិច្ចសព្វគ្រប់យ៉ាងហ្មត់ចត់ អាចារ្យស្រឡាញ់ពេញអធ្យាស្រ័យ ក៏រៀបផ្សំផ្គុំមាណពនោះជាមួយនឹង

កូនក្រមុំរបស់ខ្លួនឲ្យជាភរិយា ប៉ុន្តែបណ្ឌិតមាណពនោះមិនព្រមរួបរួមសង្វាសជាមួយនឹងនាងជាភរិយានោះសោះ ពីព្រោះនាងនោះជាស្រីបរិបូណ៌ដោយលក្ខណា ។ សម័យថ្ងៃមួយមាណពនោះ លាឪពុក - ម្ដាយក្មេក ដើម្បីនឹងវិលត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតរបស់ខ្លួនជាមួយនឹងភរិយា លុះដើរតាមផ្លូវឆ្ងាយទៅ ក៏មានសេចក្ដីស្រេកឃ្លានជួនជាប្រទះឃើញដើមឧទុម្ពរមួយដើមនៅក្បែរផ្លូវ មានផ្លែទុំជាច្រើនបណ្ឌិតមាណព ក៏ឡើងបេះបរិភោគតែម្នាក់ឯង ឯនាងជាភរិយា និយាយសុំពីដីទៅថា : អ្នកជាស្វាមីអើយ សូមអ្នកបេះផ្លែទម្លាក់មកឲ្យខ្ញុំបរិភោគផង ! មាណពនោះ ឆ្លើយពីចុងដើមឧទុម្ពរមកថា : ឯងឥតដៃទេឬ ? នាងនោះដឹងថាស្វាមីរបស់ខ្លួនមានចិត្តមិនសប្បុរសនឹងខ្លួនដូច្នោះ នាងក៏ខំប្រឹងប្រែងឡើងបេះផ្លែឧទុម្ពរនោះ លុះកំពុងបរិភោគ ស្រាប់តែបណ្ឌិតមាណពលបសម្រូតចុះមកមុន ហើយយកបន្លាមកស្រាស់គល់រួចរត់បាត់ទៅ ឯនាងភរិយានោះ នៅជាប់លើដើមឧទុម្ពរតែម្នាក់ឯង ។ហេតុតែ នាងនោះជាស្រីមានបុណ្យ ថ្ងៃមួយ ព្រះបាទវិទេហរាជ ស្ដេចយាងទៅក្រសាលព្រៃ បានឃើញនាងនោះហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរលុះទ្រង់ជ្រាបសេចក្ដីសព្វគ្រប់ហើយ ស្ដេចឲ្យអាមាត្យដាក់នាងពីចុងឧទុម្ពរនោះមក រួចយកទៅអភិសេកជាអគ្គមហេសីឯកលើពួកស្រីស្នំទាំងអស់ ស្ដេចទ្រង់ប្រទាននាមនាងថា “ ឧទុម្ពរទេវី ,, ។

ថ្ងៃក្រោយព្រះរាជាទ្រង់បញ្ជានាងឡើងរថ ជាមួយនឹងព្រះអង្គ ដើម្បីត្រួតត្រាមើលពួកកម្មករដែលធ្វើផ្លូវក្នុងព្រះនគរ ឲ្យស្អាតបាត, ស្រាប់តែនាងឃើញ បណ្ឌិតមាណពកំពុងតែកាន់ចបកាប់ជម្រះស្មៅ

បែកញើសកខេរ នាងក៏ផ្ញើញញឹមបិទមាត់ ៗ ព្រះរាជាទ្រង់ទតឃើញទឹកសង្ស័យក្នុងព្រះរាជហឫទ័យ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរនាងនោះថាៈ ចុះនាងឯងសើចអី? នាងទើបក្រាបទូលថាៈ ខ្ញុំម្ចាស់អស់សំណើចនឹងស្វាមីដើមរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទេតើ ៗ ស្ដេចទ្រង់ងាកទៅអាចារ្យសេនក ហើយត្រាស់សួរថាៈ ដែលមានដែរឬ? ស្ត្រីនឹងបុរសផ្ទុកខុសឆ្ងាយយ៉ាងហ្នឹង ! អាចារ្យនោះក្រាបទូលបន្ថែមថា សូមព្រះអង្គកុំទ្រង់ជឿសំដីកាឡ-កណ្ណីនេះៗ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ព្រះពិរោធខ្លាំង ទើបទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការសួរទៅព្រះមហោសថកុមារវិញ ! ព្រះមហោសថកុមារក៏ក្រាបបង្គំទូលថា ធម្មតាមនុស្សអលក្ស័ត (មនុស្សឥតបុណ្យ) នៅរួមរស់ស្នាជាមួយនឹងមនុស្សលក្ស័ត (មនុស្សមានបុណ្យ) មិនកើតទេ ខុសឆ្ងាយពីគ្នាលន្លឹលន្លោចដូចជាដីហើយនឹងមេឃ សូមទ្រង់ជ្រាប ៗ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះរាជហឫទ័យរីករាយសោមនស្សនឹងមហោសថពោធិសត្វយ៉ាងក្រៃលែង ទើបត្រាស់ថា សាធុ ៗ ត្រូវណាស់ ហើយទ្រង់ប្រទានរង្វាន់ជាច្រើន ៗ ឯនាងឧទុម្ពរាទេវី នាងសូមយកព្រះមហោសថកុមារជាព្រះអនុជពៅរបស់នាង ៗ

តមកមានសត្វពពែមួយគេវាយបាក់ខ្នង នឹងឆ្កែមួយ បាក់ជើងមួយ ទៅនៅដេកជាមួយគ្នាក្បែកំផែងព្រះបរមរាជវាំង, ស្ដេចទ្រង់យល់ថា សត្វទាំងពីរច្បាស់ជាមិត្រសម្លាញ់នឹងគ្នាហើយ ក៏ទ្រង់ត្រិះជាប្រស្នាឡើង ចោទទៅអាចារ្យទាំង ៤ នាក់ថាៈ ម្នាលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយដ៏ចំរើន

សត្វដែលមានជើង ៧ មានខ្នងមួយ តើជាសត្វអ្វី? អាចារ្យទាំង ៤ នាក់ គិតមិនឃើញក៏ក្រាបទូលថា ចាំថ្ងៃស្អែកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងអស់គ្នានឹងឆ្លើយថ្វាយ ហើយក៏បង្គំលាទៅផ្ទះទាំងអស់គ្នាទៅ ។ លុះទៅដល់ផ្ទះក៏ជំនុំគ្នាថា យើងមើលទៅកប្រស្នានេះមិនឃើញទេមើលទៅ ប្រស្នានេះជ្រៅណាស់ បើដូច្នោះ ត្រូវយើងចូលទៅសុំរៀនពីចៅមហោសថកុមារបានរួចខ្លួន ហើយក៏នាំគ្នាចូលទៅសុំរៀន ។ ព្រះបរមពោធិសត្វ បង្គាប់ឲ្យអាចារ្យសេនកទន្ទេញថា មេណ្ឌា ។ៈ អាចារ្យក៏មិនទន្ទេញថាសុនខោ ។, អាចារ្យទេវិនទៈទន្ទេញថា: ខគោមិត្តា មនាបា ។, អាចារ្យបក្កុ ទន្ទេញថា: ខគោ មំសំ គិណញ្ហា ខាទន្តិ ។ ។ ដល់ចាំស្ទាត់ហើយ ព្រឹកឡើងក៏នាំគ្នាចូលទៅក្រាបទូលព្រះរាជាតាមចាំ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់មិនដឹងបាងសេចក្ដីថាដូចម្ដេច ទើបទ្រង់ត្រាស់សួរមហោសថកុមារ ៗ ក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសពពែមួយបាក់ខ្នង, ឆ្កែមួយបាក់ជើងមួយ ជាមិត្តសម្លាញ់នឹងគ្នា ។

ព្រះរាជាក៏ទ្រង់លើកយកបញ្ហាមកសួរទៀតថា: មនុស្សមានទ្រព្យតែគ្មានបញ្ញានឹងអ្នកមានបញ្ញាតែឥតទ្រព្យៈតើអ្នកណាប្រសើរជាងណា ?: អាចារ្យសេនកឆ្លើយថា: អ្នកមានទ្រព្យឥតបញ្ញាប្រសើរជាង សូមទ្រង់ជ្រាប ។ ព្រះមហោសថពោធិសត្វក្រាបទូលថា: អ្នកមានបញ្ញាតែឥតទ្រព្យនោះប្រសើរជាង ហើយរាងកាសីតឯទៀតមកបញ្ជាក់ផង ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ហើយ ក៏រង់រិតតែមានព្រះរាជហឫទ័យត្រេកអររីករាយក្រៃលែងទៅទៀត ទ្រង់បូជា គោឧសភ ១ ពាន់ ? ជរទឹមសេះ

កាផា៖ទយ្យ១ម៉ឺន នឹងស្រុកសួយ ១៦ ដល់ព្រះបរមពោធិសត្វមហោសថ គង់កាលនោះឯង ។

នាងឧទុម្ពរទេវី ពិចារណាថា៖ មហោសថអ្នកប្រាជ្ញមានអាយុ១៦ឆ្នាំហើយ ទ្រព្យសម្បត្តិមហោសថប្អូនអញក៏មានច្រើនគួរដែរហើយ ធ្វើដូចម្ដេចអញគិតរកប្រពន្ធឱ្យប្អូនអញអេះ! នាងឧទុម្ពរទេវីគិតដូច្នោះហើយ ក៏ឡើងទៅទូលដំណើរនោះដល់ ព្រះបាទវិទេហរាជ ៗ ទ្រង់ត្រាប់ហើយ ក៏មានព្រះទ័យសោមនស្សត្រេកអរជាអនេកប្រការ ។ ទើបទ្រង់អនុញ្ញាតថា៖ ភទ្ទេ ម្នាលឧទុម្ពរទេវី ជាអគ្គមហេសីសំឡាញ់! ចូរនាងរកតាមគាប់ចិត្តចុះ ៗ ចំណែកឯនាងឧទុម្ពរទេវីលុះស្ដេចអនុញ្ញាតឱ្យហើយ ក៏មានសេចក្ដីត្រេកអរ ទើបថ្វាយបង្គំលាព្រះរាជាត្រឡប់មកវិញ ៗ និយាយសារស័ព្ទសេចក្ដីនោះដល់ព្រះមហោសថថា៖ នឹងទៅរកស្ត្រីក្រមុំម្នាក់យកមកធ្វើជាភរិយាបំរើ ៗ ព្រះពោធិសត្វដូច្នោះហើយគិតថា៖ បើឱ្យនាងឧទុម្ពរទេវីទៅរកប្រពន្ធមកឱ្យអញ! ដឹងជាគាប់ចិត្តឬមិនគាប់ចិត្ត បើដូច្នេះមានតែអញដើរទៅរកខ្លួនឯងវិញទើបស្រួល៖ គិតហើយក៏ឆ្លើយថា៖ បពិត្រព្រះនាងទេវី បើដូច្នោះកុំព្រួយបារម្ភអ្វី រឿងនេះស្រេចតែលើខ្ញុំចុះ ៗ នាងបានស្ដាប់ពាក្យមហោសថថាដូច្នោះហើយ ក៏និយាយថា៖ បើដូច្នោះប្អូនចូរទៅរកខ្លួនឯងចុះ ៗ ពោធិសត្វក៏លានាង ទៅកាន់ផ្ទះខ្លួនដល់ហើយប្រាប់រឿងហេតុនោះដល់បរិវារទាំងឡាយរបស់ខ្លួនតាមដោយដំណើរ (រឿង) លុះប្រាប់រួចហើយក៏ដើរទៅម្នាក់ឯង តាមទ្វារខាងជើងទៅ

ដល់ស្រុកខុត្តរគ្រាម កាលនោះមានត្រកូលសេដ្ឋីចាស់ម្នាក់នៅស្រុកនោះ ថយសម្បត្តិជាក្រីក្រលំបាកវិញ សេដ្ឋីនោះមានកូនក្រមុំម្នាក់ឈ្មោះនាងអមរា នាងនោះមានប្រាជ្ញា ប្រកបនូវលក្ខណទាំងពួង គ្មានអ្នកណា ១ ប្រាជ្ញាយកវាកវិយាបានឡើយ ។ ថ្ងៃមួយនាងនោះភ្ញាក់អំពីព្រឹក ចំអិនបបរ ទឹងយកទៅជូនឪពុកនាងនៅឯស្រែ ឆ្អិនហើយក៏ដោះដួសយ៉ាងប្រញាប់រួចដើរទៅតាមផ្លូវ ៗ ពេលនោះព្រះមហោសថអ្នកប្រាជ្ញឃើញនាងនោះ ក៏រមិលមើលចុះឡើងជាច្រើនលើកច្រើនសារ ឃើញនាងនោះមានលក្ខណគ្រប់គ្រាន់ដូច្នោះហើយ ក៏គិតថា: នាងនេះជាស្រីមានលក្ខណហើយនាងមិនទាន់មានប្តីផង ឯនាងអមរាជាធីតាកូនសេដ្ឋីវិញ ក៏ឃើញព្រះមហោសថដែរ គិតថា: បុរសនេះសុភាពរម្យទម បើបានមកនៅផ្ទះអញ ៗ អាចបំរើផ្គាប់ចិត្តបាន ៗ មហោសថគិតថា: បើទុកជាដឹងថាពុំទាន់មានប្តី ក៏ត្រូវតែអញសួរល្បងមើល តើនាងមានបញ្ញាឬគ្មាន គិតដូច្នោះហើយ ក៏ក្តាប់ដៃបង្ហាញទៅនាងអមរានោះ នាងឃើញហើយ ដឹងថា បុរសនេះល្បងប្រាជ្ញាថា ខ្លួនអញមានប្តី ឬ មិនទាន់មាន នាងគិតដូច្នោះហើយក៏ឈរនៅត្រង់កន្លែងនោះ លាដៃបង្ហាញវិញ ព្រះមហោសថដឹងថានាងមានប្រាជ្ញា អាចដោះប្រស្នាបាន ក៏ដើរទៅជិតនាងនោះសួរថា ភទ្ទេ ម្នាលនាងក្រមុំ នាងឈ្មោះអ្វី ? នាងនោះឆ្លើយវិញថាអ្នកបង ឈ្មោះនាងខ្ញុំគេកន្លងរំលងទៅហើយ ឥឡូវនេះគ្មានទេ

អំពើនោះគេយកមកជាឈ្មោះនៃខ្ញុំ នាងប្រាប់នេះជាប្រស្នា ព្រះមហាសត្វហើយគិតថា: មនុស្សផងទាំងឡាយដែលមិនចេះស្លាប់នោះគ្មានទេ លុះគិតដូច្នោះ ហើយក៏ឆ្លើយថា: ម្នាលនាងៗ ឈ្មោះអមរឬអ្វី? នាងឆ្លើយថា: ដូចអ្នកថា:នោះមែនៗ ព្រះមហាសត្វសួរទៀតថា:

នាងយកបបរទៅជូនអ្នកណា? នាងអមរាប្រាប់ថា: បពិត្រអ្នក! ខ្ញុំយកទៅជូនទេវតាដែលរក្សាខ្ញុំពីមុន ៗ ព្រះមហាសត្វគិតថា: ទេវតាដែលរក្សាអំពីមុននោះ គឺម្ដាយឪពុក ហើយសួរថា: នាងយកទៅជូនឪពុកម្ដាយនាងឬ? នាងថា: ចាស៎អ្នក ៗ ឪពុកនាងធ្វើការអ្វី? ឪពុកខ្ញុំធ្វើការមួយជាពីរ ពោធិសត្វគិតថា: ដែលហៅថាធ្វើការមួយជាពីរនោះ គឺប្រាកដជាភ្ជួរស្រែទើបថា: ឪពុកនាងទៅភ្ជួរស្រែឬ? ចាស៎អ្នក ៗ ឪពុកនាងធ្វើស្រែត្រង់កន្លែងណា? ត្រង់កន្លែងដែលគេទៅហើយមិនមកវិញ ពោធិសត្វគិតថា កន្លែងដែលគេទៅហើយមិនមកវិញនោះគឺព្រៃស្មសានដែលគេដុតខ្មោចមនុស្សជនទាំងឡាយ ហើយថា ឪពុកនាងទៅធ្វើស្រែឯព្រៃស្មសានដែលគេដុតខ្មោចឬ? ចាស៎អ្នក! ៗ នាងត្រឡប់មកផ្លូវនេះវិញឬ? ឬមិនទាន់មកទេ? បពិត្រអ្នក! បើគេមកខ្ញុំពុំបានមកឡើយ បើគេមិនបានមកខ្ញុំនឹងត្រឡប់មកវិញ ៗ ពោធិសត្វសួរថា ម្នាលនាង! ឪពុកនាងទៅធ្វើស្រែឯនាយស្ទឹង បើទឹកជន់មកនាងពុំបានមកឡើយ បើទឹកមិនជន់ទើបនាងបានមកដូច្នេះមែនឬ? ចាស៎អ្នក? ដូច្នេះមែន ៗ

ព្រះមហាសត្វនឹងនាងអមរា និយាយឆ្លើយឆ្លងដូច្នេះហើយ នាងក៏សរសើរថាបពិត្រអ្នកកំឡោះមានរូបស្រស់មានសំដីពីរោះមានប្រាជ្ញាឆេតសូមពិសារបបរនេះចុះ ៗ ពោធិសត្វថា: ម្នាលនាងស្រគំ នាងមានមារយាទល្អ បន្ទាប់សំដីនាងពីរោះក្រពេកបង់នឹងបរិភោគបបរនេះ ៗ នាងអមរាក៏ដាក់ឆ្នាំងអំពីសិរសាអង្គុយក្នុងទីនោះជាមួយព្រះពោធិសត្វ ៗ

នាងអមកផ្លូសបបរមួយចំណែកទុកជូនឪពុក សល់ពីនោះជូនព្រះពោធិសត្វបរិភោគ ៗ លុះរួចហើយ នាងក៏ជូនស្លាបារីទៀត ៗ ត្រង់កន្លែងនោះមានដើមពុទ្រាមួយដើមមានផ្លែទុំជាច្រើន នាងក៏ឡើងបេះដាក់ថ្នក់ស្រែបហើយ ពោធិសត្វក៏និយាយទៅថា: ម្នាលនាងប្អូននាងឲ្យផ្លែពុទ្រាមក

បន្ទុះ នាងអមរាក៏និយាយជាប្រស្នាល្បងមើលទៀតថា: បពិត្រអ្នក ! អ្នកបងពីសារផ្លែព្រាក្តៅឬ ? ឬផ្លែព្រាត្រជាក់ ? ពោធិសត្វដឹងថានាងល្បងប្រាជ្ញាដូច្នោះ ក៏ធ្វើជាមិនដឹងហើយនិយាយទៅថា: បងចង់ស៊ីផ្លែព្រាក្តៅ: នាងក៏បោះផ្លែព្រាទៅលើដីខ្សាច់ដែលកំពង់ក្តៅ ព្រះពោធិសត្វក៏រើសផ្លែព្រានោះមកផ្លុំដីខ្សាច់ចេញ ហើយបរិភោគទៅ ៗ ទ្រង់និយាយទៅទៀតថា: ម្នាលនាង! ចូរនាងឲ្យផ្លែព្រាត្រជាក់មកបងស៊ីម្តង, នាងក៏បោះផ្លែព្រាទៅលើស្មៅ ៗ ពោធិសត្វគិតថា: នាងនេះមានប្រាជ្ញាណាស់តើ !, ព្រះអង្គ៏មានព្រះទ័យត្រេកអរសោទរនឹងនាងនោះក្រៃលែង ៗ លុះនាងចុះពីលើដើមព្រាមក ព្រះពោធិសត្វសួរទៀតថា: ម្នាលនាង ផ្ទះនាងនៅត្រង់កន្លែងណា ? បងចង់ទៅស្គាល់ ! នាងក៏ប្រាប់ថា: បពិត្រអ្នក ផ្ទះខ្ញុំមានដើមល្ហុសពីរ មានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ជិតផ្សារលក់ដូរ នៅក្នុងស្រុកឧត្តរគ្រាម នាងបង្ហាញផ្លូវពោធិសត្វហើយ ក៏លាពោធិសត្វ យកបាយទៅជូនឪពុកនាងហោង ៗ

ព្រះមហាសត្វបរមពោធិសត្វ ក៏ដើរទៅរកផ្ទះនាងអមរា តាមសំដីដែលនាងប្រាប់ លុះទៅដល់ហើយក៏ចូលទៅ ៗ ចំណែកម្តាយនាងអមរា ឃើញព្រះពោធិសត្វចូលមកកាន់ផ្ទះដូច្នោះ ក៏ក្រាលកន្ទេល លើកបាយមកជូនពោធិសត្វបរិភោគ ៗ ពោធិសត្វក៏និយាយថា: បពិត្រអ្នកម៉ែ! នាងជាប្អូនស្រីបានឲ្យខ្ញុំបរិភោគរួចហើយ ៗ ម្តាយនាងអមរា

ត្បូវប្អោះ ក៏ដឹងថា អ្នកនេះមកប្រយោជន៍ដើម្បីចង់បានកូនអញទេតើ! ។ ឯព្រះពោធិសត្វ ដឹងថា: ត្រកូលសេដ្ឋីនេះជាអ្នកខ្សត់ទុគ៌ត ព្រះអង្គក៏និយាយទៅថា: បពិត្រអ្នកមេខ្ញុំនេះបេះផុលសំពត់ដែលដាច់ដាច តើអ្នកមានប៉ុទេ? ខ្ញុំនឹងផុលជូន ។ ម្តាយនាងអមរាក៏ឆ្លើយថា: ហៃបា! ខ្ញុំគ្មានទ្រព្យអ្វីជូលអ្នកទេ, ពោធិសត្វថា: ខ្ញុំមិនស៊ីឈ្នួលទេ ចូរអ្នកយកមកខ្ញុំនឹងផុលជូនអ្នកទទេ ។ ម្តាយនាងអមរា ក៏យកសំពត់ដែលដាច់ដាចមកឲ្យពោធិសត្វផុលឲ្យ ។ លុះរួចហើយ ពោធិសត្វប្រាប់ថា: សូមអ្នកមេប្រាប់ដល់អ្នកស្រុកទាំងអស់ឲ្យដឹងសព្វគ្នា, ម្តាយនាងអមរាក៏ទៅប្រាប់គេឯងអស់ទាំងស្រុក, មនុស្សគ្រប់ទាំងឡាយក៏យកសំពត់ដែលដាច់ដាចមកជួលពោធិសត្វឲ្យផុលឲ្យ ។ ព្រះពោធិសត្វធ្វើអំពើស៊ីឈ្នួលផ្លូវនេះ ក៏បានមាស ១០០០ ដម្លឹងក្នុងថ្ងៃនោះ ។ ម្តាយនាងអមរាក៏រៀបចំដាំបាយល្ងាច នឹងចំណីអាហារជាច្រើន ។ ឯនាងអមរា លុះល្ងាចហើយ នាងក៏មកអំពីព្រៃជាមួយឪពុក ក្បាលទូលបាច់ឧស ចង្កេះកណ្តៀតស្នឹកឈើជាអន្ទក់នឹងបន្ទ្រគ្រប់ប្រការ ។ ព្រះពោធិសត្វនឹងឪពុកម្តាយនាងអមរា បរិភោគភោជនាហាររួចហើយ នាងអមរាក៏យកទឹកមកលាងដៃជើងម្តាយឪពុក និងពោធិសត្វរួចទើបនាងបរិភោគខ្លួនឯងជាខាងក្រោយ ។ តមកព្រះពោធិសត្វក៏រៀបមង្គលការនឹងនាងអមរាជាភរិយា ។ លុះកន្លងពីរ-បី-ថ្ងៃព្រះពោធិសត្វចង់ល្បងនាងអមរា ក៏និយាយថា: ម្នាលប្អូនស្រី ចូរនាងយកអង្ករបានកន្ទះនាឡិ

ទៅចំអិនជាបបរនឹងនំនឹងបាយឲ្យបង់អំពីព្រឹក, នាងក៏យកអង្ករ ៣ ស្រិត អង្ករដើមនាងចំអិនបបរ អង្ករកណ្ដាលនាងចំអិនបាយ អង្ករចុងនាងធ្វើនំ លុះបានស្រេចហើយ ក៏លើកមកជូនពោធិសត្វៗ ក៏បរិភោគមានរស់ឆ្ងាញ់ពីសារយ៉ាងក្រៃលែង, ប៉ុន្តែនិយាយទៅថា: ម្នាលនាងម្ដេចនាងមិនចេះស្លដណ្ដាំដូច្នេះ ? ធ្វើឲ្យតែអស់អង្ករ ! ហើយស្ដោះទឹកមាត់ដាក់ក្នុងបបរចាក់ចោលទៅដី, នាងឃើញដូច្នោះក៏មិនខឹងឡើយ នាងនិយាយទៅថា: បពិត្រអ្នក ! បើបបរនេះមិនឆ្ងាញ់ទេ សូមអ្នកអញ្ជើញពីសារនំវិញ ព្រះពោធិសត្វបរិភោគហើយ ក៏ស្ដីដូចមុនទៀត នាងយកបាយមកជូនទៀត ពោធិសត្វបរិភោគហើយក៏ថា: ដូចមុនទៀត, ហើយស្ដីថា: នាងឯងម្ដេចមិនចេះស្លដណ្ដាំ ធ្វើឲ្យតែអស់ទ្រព្យអញដូច្នេះ , ហើយទ្រង់ធ្វើដូចជាខឹង យកបាយនំបបរចាក់លាយជាមួយគ្នាហើយស្រោចពីលើក្បាលនាងប្រឡាក់ពេញតាំងខ្លួន ហើយបណ្ដេញថា: ចូរនាងចុះចេញឲ្យឆ្ងាយទៅ ។ នាងក៏នៅតែមិនខឹង បែរជានិយាយទៅថា បពិត្រអ្នកជាស្វាមី, អ្នកធ្វើដូច្នេះប្រពៃពេកណាស់; ហើយនាងសំពះពោធិសត្វចុះទៅតាមបង្គាប់ ។

ពោធិសត្វដឹងថា: នាងមិនខឹងដូច្នោះហើយ ក៏បន្ទូលទៅថា ម្នាលនាងចូរនាងមកណេះ, នាងក៏ត្រឡប់មកវិញ, ហើយអង្គុយជិតព្រះពោធិសត្វ ព្រះអង្គក៏ហុចសំពត់កម្ពល ហើយប្រាប់ថា: ចូរនាងទៅងូតទឹកជំរះខ្លួនឲ្យស្អាត ហើយស្លៀកសំពត់កម្ពលនេះ រួចត្រឡប់មកជិត

អញ្ចឹង ៗ នាងក៏ធ្វើតាមបង្គាប់ ៗ រួចហើយព្រះពោធិសត្វយកទ្រព្យ ដែលគេបាននៅទីនោះក្តី នាំមកអំពីនាយក្តី ព្រះអង្គជូនទៅម្តាយឪពុក នាងអមរាទាំងអស់ ហើយក៏លាម្តាយក្មេកឪពុកក្មេក នាំនាងអមរាមក កាន់លំនៅខ្លួនវិញ ៗ

ព្រះមហោសថ ឲ្យស្បែកជើងទិងជូនទៅនាងពាក់ នាងក៏ទទួលពាក់ លុះដើរដល់កណ្តាលវាល នាងដោះជូនទិងស្បែកជើងចេញ លុះដល់កន្លែងមានទឹក នាងក៏ពាក់ស្បែកជើងដើរ ព្រះពោធិ-

សត្វឃើញដូច្នោះក៏សួរថា៖ ហេតុអ្វីបានជានាងដើរលើគោកមិនពាក់ស្បែកជើង លុះដើរក្នុងទឹកបានពាក់ដូច្នេះ, នាងឆ្លើយថា៖ បពិត្រព្រះភស្ដា ដើរលើគោកខ្ញុំមើលបន្លាជាដើមឃើញ ឯដើរក្នុងទឹកឆ្អឹងត្រី ឬបន្លាជាដើមខ្ញុំមើលពុំឃើញ ហេតុដូច្នេះហើយបានជាខ្ញុំធ្វើបែបនេះ ។ ព្រះពោធិសត្វឮហើយនឹកថា នាងនេះជាស្រីមានប្រាជ្ញាណាស់តើ ។ លុះដើរទៅដល់ក្នុងព្រៃ នាងយកជួនមកពាក់វិញ ព្រះពោធិសត្វសួរទៀតថា៖ ម្នាលប្អូនស្រីហេតុអ្វី បានជាដើរកណ្ដាលវាលនាងមិនពាក់ លុះដើរដល់ក្នុងព្រៃមួយបាននាងពាក់, នាងឆ្លើយថា៖ បពិត្រព្រះភស្ដា ដើរក្នុងព្រៃមួយបានជាខ្ញុំពាក់ ព្រោះខ្លាចក្រែងឈើស្ងួត ឬមែកឈើពុកបាក់មកត្រូវក្បាល! ព្រះពោធិសត្វឮហើយក៏មានព្រះទ័យត្រេកអរក្រៃលែង ហើយក៏នាំនាងចូលទៅក្នុងនគរមិថិលា ។

នៅមានតទៅខ្សែទី ៣

សៀវភៅដែលមានជាវនៅគេហស្ថាន គីម.គី គី:

ព្រះថោងនាងនាគ . . .	១ សៀវភៅថ្លៃ	១០៛០០
ព្រះបទុមគោរប់ . .	”	១០៛០០
រឿងជ័យសុរិវង្ស ទី ១ ដល់ទី ៤ ចប់ .	”	១០៛០០
រឿងនាងពីគណ្ដប់ . . .	”	១០៛០០
ព្រះគោព្រះកែវ ទី ១ ដល់ទី ៧ ចប់ .	”	៨៛០០
គេដាដំឌិន ទី ១ ដល់ទី ៧ ចប់ . .	”	៨៛០០
ទឹកកំផ្កាកំ ទី ១ ទី ២ ចប់ . . .	”	៨៛០០
កាព្យកំសាន្តចិត្ត	”	៦៛០០
រឿងធន្ទមឿង ទី ១ ទី ២ ចប់ . .	”	៨៛០០
រឿងធ្មេញជ័យ	”	១២៛០០
រឿងអាឡាដាំងមនុស្សម្នាក់ទិព្វចង្កៀងទិព្វ	”	១៤៛០០
រឿងព្រះសធន នាងកែវមនោរា ទី ១ ទី ២ ចប់	”	៩៛០០
រឿងកែវឡុងកែវឡាយ ទី ១ ទី ២ ចប់ .	”	១១៛០០
ពិម្ពាពិលាប	”	១០៛០០
នានាធម្មសំវេគ	”	៨៛០០
ល្បើកសត្វអក	”	៤៛០០
រឿងតាវឯក ទី ១ ទី ២ ទី ៣ ទី ៤ .	”	៤៛០០
សេកសារិកា	”	៧៛០០
រឿងរតនាវង្ស ទី ៦ ទី ៧ ទី ៨ . .	”	៥៛០០

សៀវភៅដែលមានផារនៅគេហស្ថាន គីម-គី គឺៈ

សុន្ទរកថា	១ សៀវភៅថ្លៃ	៥៛០០
សម្ភាសិខាបទដុំនួយធម្មវិន័យ		១២៛០០
ទេវតាភាសិតនិងពុទ្ធភាសិត . .	"	៨៛០០
បកិណ្ណកបរិត	"	១២៛០០
វេយ្យាករណ៍បាឋ ទី ១ . . .	"	១៨៛០០
" " ទី ២ . . .	"	១៧៛០០
វេយ្យាករណ៍ខ្មែរ	"	១៣៛០០
ធម្មសង្គហ: ភាគ ១ ភាគ ២ . .	"	១៥៛០០
បញ្ញានិទ្ទេស	"	២៥៛០០
ប្រស្នាគិហិបដិបត្តិ	"	១៨៛០០
វិធីប្រែបាលី	"	២៥៛០០
ប្រស្នាអភិធម្ម	"	២៥៛០០
ប្រស្នាត្រៃគុណ . . , .	"	២៥៛០០
សាមណេរវិន័យបញ្ហា . . .	"	១៨៛០០

សៀវភៅកំពុងបោះពុម្ពទៅ

រឿងដំបងក្រញូង-ក្ងោកែក-បក្សីចាំក្រុង   រឿងចម្ប៉ាថោងចិញ្ចឹមក្រពើ

រឿងវិបុលសង្គ្រាម   រឿងព្រះបាទអជាតសត្រូវ

រឿងសុវណ្ណកីណា   រឿងនិទានទេវទត្ត

រឿងព្រះសុវណ្ណវង្ស   រឿងខ្យងសាំង

និងសៀវភៅ បារាំង ខ្មែរ ដទៃទៀតជាច្រើន

ការផ្សាយរបស់

លេខ ៨៨ វិថីអេមេត្រង់ ភ្នំពេញ

ជិតពេទ្យកុនព្រហ្មបាយ័នផាល់

រក្សាសិទ្ធិ

រោងពុម្ពអាស្ប៉ាទិជ

ភ្នំពេញ

បណ្ណាល័យ
សាលអា
C. 8